

Ébredjen hát jelentőségének tudatára a hazai bányász- és kohászvilág! Tudja meg, hogy ő a legdolgosabb népe ez ország népességének, hogy ő a nemzeti munka csendjét joggal követelheti a munka jogán, hiszen fagy, hófuvás, eső, szél, épp úgy munkában találja, mint a nyári fulladt hőség, amit megszokhatott a kohók tüdőorvasztó, izzó levegőjében és a bányák sötét mélyén, ahol éltető napsugár sohase éri. Nincs téli pihenője, mint e par excellence mezőgazdasági ország gazdaközönségének, mely pedig az ország gyepelőjét tartja kezében. Ez küzd a földalatti bányarémmel meddő és véres csatákat, amely ijesztő rendet vág soraiban.

Ennyi önfeláldozás, állandó életveszélyek, ily súlyos munka terhének vállalása, héroszi koszorúval kell, hogy övezze a magyar bányász és kohász fejét! Érezze meg az Idők szelét, ébredjen jelentősége tudatára és megismeri majdan őt tisztos munkájának áldásosságával, cátói erkölcsével a magyar közvélemény, amely — mi türesteragadás! — rászorult már egy kis vérfrissülésre.

Az eddig ismeretlen bányász- és kohászvilágnak a nemzeti közvéleménybe — mondjuk — köztudatba való illetén bevonulása csakis üdvös hatással lehet a nemzet egyetemére. Ez az igazság! Valamint igazság az is, hogy a bányászok és kohászok saját ügyük iránt való részvéltlensége mindenestre a bányászat hanyatlásának egyik tényezője. Mindenkép indokolt tehát a felserkenés.

Jöjjenek el tehát ezentúl mennél számosabban az „O. M. B. és K. Egyesület“ közgyűléseire, a magyar bányászok- és kohászoknak ezen eddig egyetlen életnyilvánulásaira. Lépjenek be egytől-egyig ebbe az egyesületbe, melynek elnöki székében az a meleg szívé, minden elhagyatott kisdedit is felkaroló, nemes férfiú ül *gróf Teleki Géza* személyében. Az ő tetterős egyénisége, puritán jelleme kész garancia arra, hogy nem leszen meddő ezen egyesület működése, ha a magyar bányászok és kohászok megértik végre a kor intő szavát, amely a munka embereit „nemzeti munkára“ hívja.

Dr Bischitz Béla.

hirlapíró.

2·5 millió.

Nehogy valakinek fejtörést okozunk ezzel a címmel, sietünk megmagyarázni a rejtvényt. 2·5 millió métermázsával emelkedett kőszénbehozatalunk a folyó év első felében, az előző félévi behozattal szemben. Hogy egészen pontosan fejezzük ki magunkat, 2,523 478 métermázsa a behozatali többlet, mert míg az 1908. év első felében kőszénbehozatalunk 9,904.632 métermázsa volt, addig a folyó év első felében 92,427.840 métermázsa kőszént importáltunk. Tehát a helyzet nem hogy javult volna, sőt alaposan rosszabbodott s ismét néhány millió koronával többlet adtunk a külföldnek kőszénért, miközben idehaza azt hirdettük, hogy a helyzet ma már nem veszedelmes, nincs szénínség, sem más nyavalya, amely a külföldi szén tömeges fogyasztására utalna bennünket. Annak idején a szénmizériák fölött való sopánkodással tele volt a sajtó. Ütötték a Máv.-ot, hogy nem tud ejég kocsit a szénzállítás céljaira rendelkezésre bocsátani, szidták a hazai bányavállalatokat, hogy nem tudnak eleget termelni s ezenközben a Máv. mozdonyai majdnem megálltak a tüzelőanyag hiányában. Még a múlt esztendőben sem szüntek meg teljesen a bajok. A Máv. szénkészlete nem volt teljes és egy esetleges háboru — aminőre a szerb vizzály következtében kilátásunk volt — súlyos veszedelembé sodort volna bennünket. Sem a hazai bányavállalatokat, sem a Máv.-ot, de még a kormányt sem lehet szidni a 2·5 millió behozatali többlet miatt. A hazai bányavállalatok sorban megbizonyították évi jelentéseikben, hogy termelésüket a lefolyt évben a lehetőség szerint fokozták, nagy beruházásokat eszközöltek s minden igyekezetükkel azon voltak, hogy a szénmizériákon segítsenek. Persze, hogy ez nem sikerült nekik nyomban, az érthető és hozzáértők részéről méltányolható is. A bányavállalatok nem rendezkedhetnek be nagyobb üzemre mári-holnapra. Ahhoz pénz is, idő is kell. Már pedig éppen abban az időtájban, amikor a szénbajok kitörték, a pénzpiac helyzete nem a legkedvezőbb volt s a nagyobb beruházásokhoz szükséges tőkét nem lehetett oly sietve beszerezni.

A szénfogyasztás az utóbbi években nálunk is szédítő arányokat öltött. Bizonyítják ezt a statisztikai adatok, amelyekből elég, ha mutatoul ezzel a néhány adattal szolgálunk:

1904. évben szénfogyasztásunk kitett	77,136.355 q-t
1905.	83,362.874
1906.	89,597.339

Hasonló arányban fejlődött ugyanakkor a széntermelés is.

1904-ben termeltünk	68,100.663 q-t
1905-ben	73,213.613
1906-ban	74,848.979 „

Hasonló eredményekkel találkozunk az 1907. és 1908. években is. Tehát a bányavállalatok lépést tartottak a lehetőségig a fogyasztással, amikor termelésük fokozásáról volt szó. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy a fogyasztás arányait utolérték. S ha ezt az eredményt el is érték volna, nem sokkal kedvezőbbben alakult volna szénbehozatalunk képe. Mert hiszen elsőrangú minőségű szeneink alig vannak s a porosz feketeszénnel azonos kőszén a magyar bányákból nem hoznak felszínre. Ilyen szén importáltunk nagyrészt a legutóbbi években. Az 1909. év első felében importált 12 millió métermázsa kőszénből 10 millió métermázsa porosz és osztrák szén volt.

A hazai bányavállalatok évről-évre fokozzák a termelést s a legutóbbi beruházások arra a reményre jogosítanak, hogy a magán és kincstári szénbányák két-három éven belül fedezhetnék a hazai szénhiányt. Fedezhetnék, de akkor sem fogják fedezni, mert a kőszénbehozatalt teljesen megszüntetni, vagy a képzelhető legcsekélyebbre redukálni sokáig nem fogjuk s hogy a túlzott termelés ne okozzon a magánbányászatnak súlyos aggodalmakat, a szomszéd Szerbiába, Romániába és Boszniába fogjuk exportálni fölöslegünket. Szénbehozatalunk azonban még jó ideig a régi arányban folyik majd tovább, amíg a magyar közönséget, a magyar hatóságokat meg nem szoktatják arra, hogy csakis magas hőfoku hazai szén használjanak, mert hiszen ténydolog, hogy az importált kőszén igen nagy hányadát háztűzésre használják, míg egy másik nagy hányadát azok az országok fogyasztják, amelyek messze esnek a hazai termelési forrásoktól.

Kincstári bányaalmozottak - mozgalma.

Röviden már megemlékeztünk arról a mozgalomról, amely még augusztus 8-án Nagybányáról indult ki s az állami bányászatnál alkalmazott fém- és sóbányászati, fémkohászati, pénzverési, fémjelzési alkalmazottak sérelmes beosztásának megváltoztatására irányul. A Nagybányán megtartott országos értekezletről írva körvonaloztuk álláspontunkat. A fentemlített állami üzemeknél alkalmazottak nem kívánnak egyebet, minthogy abba a státusba oszszák be, amelyben az állami szénbányászathoz, vasbányászathoz és vaskohászathoz beosztott műszaki és kezelési tisztviselők vannak. Ezek épp oly szakértelemmel bíró férfiak, mint amazok, végzettségük egy és ugyanaz, tehát indokolatlan és méltánytalan az az elbánás, amelyben részesülnek. Helyesen mondták a kongresszuson, hogy ez az állapot lealázó a fém- és sóbányászatra s ezen a tarthatatlan állapoton segíteni kell.

Az értekeztet tudvalevően elhatározta, hogy memorandumot intézzen Wekerle Sándorhoz, a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott mi-

niszterelnökhöz, amelyben kifejtik kívánságuk jogosultságát. A memorandum, egy sérelmes osztályos kivánságaiért száll sikra s meg vagyunk győződve arról, hogy a miniszter méltányolni fogja azokat az indokokat, amelyek abban foglaltnak s intézkedni fog a sérelem orvoslása érdekében. A memorandum személyes benyújtásával a nagybányai, selmecbányai, nagyági bányagazdátok, a pénzverde és főfémjelző hivatal igazgatói, valamint a marosújvári, aknaszlatinai, zalathnai és sóvári főbányahivatalok főnökeit bizta meg az országos értekeztet. Együttal elhatározták, hogy a memorandumban foglalt kérés beható és sürgős támogatására az összes kincstári bányavidékek országgyűlési képviselői fogják megkeresni, a kérvény benyújtását pedig őszre halasztják.

Legutóbbi híradásunk kiegészítéseként a következőket közlik velünk a kincstári fém- és sóbányászat, fémkohászat, pénzverés, fémjelzés és bányaiskola alkalmazottainak, valamint a bányaeorvosok illetményeinek szabályozása iránt megtartott országos értekeztet lefolyásáról

Neubauer Ferenc miniszteri tanácsos az értekeztet elnöke elfoglalván az elnöki széket, következő szavakkal nyitja meg a gyűlést: A hozzám intézett igen megtisztelő felhívás folytán hívtam össze a kincstári fém- és sóbányászat, pénzverészet és fémbevéltés, valamint a bányaiskolák kiküldötteit mai napra és midőn afelelti örömmel adok kifejezést, hogy ily szép számban jöttek össze, szívélyesen üdvözlöm önöket — felkérve, hogy a tárgy fontosságához mért alaposan az ügyet tárgyalni és a további teendőkre vonatkozólag az irányt megadni sziveskedjenek. Amidőn tehát az értekeztet megnyitom, együttal fölkérem Szeliemy Geyza bányatanácsos urat, hogy a jegyzőkönyvet vezesse, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Veress József és Oblatek Béla bányatanácsos urakat kérem fel. A tanácskozás tárgyát az aziránti mozgalom képezi, hogy az 1909. évi XV. t.-c. rendelkezései a kincstári fém- és sóbányászat, a fémkohászat, pénzverés, fémjelzés és bányaiskola alkalmazottjai, valamint bányaeorvosokra is kiterjesztessenek, micéltől az egyes bányavidékek megbízottjai értekeztetre hívtam össze. — Domokos József kifejezi örömét afelelt, hogy az értekeztet létrejött, kívánja, hogy azt siker koronázza. Reitzner miniszteri tanácsos teljes lélekkel csatlakozik az előtte szólóhoz s üdvözlöt hoz a körmöci szaktársaktól — együttal köszönetét fejezi ki Neubauer Ferenc ömértőségének, hogy a vezetést elfogadta. Reményik Lajos kir. főbányatanácsos kifejezi abbeli reményét, hogy ha kellő tapintattal járunk el, eljárásunkat siker fogja koronázni. Az elnök föl szólítja Oblatek Béla kir. bányatanácsost, hogy az általa összeállított memorandum tervezetét olvassa fel. Ezután hosszabb eszmecsere alapján elhatározták, hogy a memorandum nem a képviselőházhoz, hanem a m. kir. pénzügyminiszterhez legyen címezve és nyujtassék be s először általánosságban s utána részleteiben csekélyebb változásokkal elfogadtatott a következő határozatokkal: A memorandum a mai nap dátumával látassék el, azt írják alá az igazgatóságok és önálló hivatalok vezetői, ugyancsak ezek legyenek az

Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

Közgyűlési meghívó.

Egyesületünk ezidei közgyűlését Kőrmöcbányán, az ősrégi főbányavárosban, szeptember 19. és 20-án tartja meg.

Nincs bányász, de művelt magyar ember sem, ki ne ismerné legalább hirből Kőrmöcbányát. — Híres aranybányászatának kezdete a régmúlt idők homályában vész el, virágzásáról hazánk történelme gyakran emlékezik meg s habár az egykor mesés gazdagságu érctelep nagyjában lefejtve, Kőrmöcbánya mint bányaváros előbbi jelentőségéből veszített is, pénzverője révén ma is hazánk egyik legnevezetesebb városa. — A nagytekintélyű városi tanács szívesége folytán alkalmunk lesz e város nevezetességeivel is megismerkedni s úgy bányászatát, mint pénzverőjét tanulmányozhatni.

Közgyűlésünkön egyesületünk belügyein kívül több közérdekű ügyben is fogunk határozni s alkalmunk leendő több jeles szakszerű előadást is meghallgathatni.

A közgyűlés részvételi jegye 10 korona, mely összegbe már a közebéd ára is bele van foglalva. — Az összeget kérjük postautalványon a jelentkezéssel egyidejűleg egyesületünk pénztárosa címére beküldeni.

Kedvezményes vasuti jegyekről a szeptember hó 5-ig jelentkezők részére az elnökség gondoskodik.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az egyesület múlt évi működéséről.
3. Az egyesület 1908. évi zárszámadásának felülvizsgálata és a felmentvény megadása.
4. Az 1910. évi költségvetés megállapítása.
5. Állami tisztviselők nyugdíjszabályzata. (Porubszky javaslata.)
6. Vajdahunyadi bányamuseum. (Bernolák javaslata.)
7. Munkások nevelése. (Oczvirk javaslata.)
8. Gróf Teleki pályadíj odaitélése.
9. Indítványok. Javaslato.
10. Előadások.

A közgyűlés programja:

Szeptember hó 18-án reggel 7:05 órakor indulás Budapest k. p. u.-ról, délben 12:31 órakor érkezés Kőrmöcbányára. Az érkezők fogadása a város részéről, délután 3—6 óráig a város nevezetességeinek megtekintése,

6 órakor igazgató-tanácsi ülés a m. kir. bányahivatalban,

„ 7 választmányi ülés a m. kir. bányahivatalban,

este 8:30 ismerkedési estély a Szarvas-szállóban.

Szeptember hó 19-én délelőtt 10 órakor közgyűlés az állami főreáliskola dísztermében, délután 2 órakor közebéd a Szarvas-szállóban, utána táncestély ugyanott.

Szeptember hó 28-án délelőtt 9 órakor az előadások folytatása, délelőtt 10 órakor a pénzverő, városi muzeum, bányák megtekintése, délben 12:31-kor kirándulás Stubnya-füldőre.

Bejelentett előadások:

1. Altnéder Ferencz. „Nagybánya környékén folyó patakokban leülepedett iszappal végzett cyanidlugzási kísérletek.”
2. Primosigh Ede. „Electromágneses érc-előkészítés.”
3. Dérer Mihály. „Csőgyártás.”
4. Schubert Ede. „Ezüstejtés.”
5. Neuschwendtner Ferencz. „A rézejtés különlegességei.”
6. Greisiger Róbert. „Pénzhamisítványok.”
7. Schwarz Gyula. „Uj amalgamáló készülék.”
8. Grünhut Gyula. „Gépfurás.”
9. Mráz Gábor. „A kőrmöcbányai erővizvezeték.”
10. Andrea János. „Kétoldalas zúzóköpu.”

illető bányavidékek országgyűlési követeivel együtt az átadó küldöttség tagjai, melyeknek vezetésére gróf Teleky Géza, az országos magyar bányászati- és kohászati egyesület elnöke kéretik fel. Az országos képviselők az illető vidék bizottsági tagjai által írásban vagy személyesen szólítandók fel, gróf Teleky Géza őnméltósága pedig a küldöttség vezetésére nézve az értekezletből írásban kéressék fel, aki aztán a további eljárást a bizottsági tagok értesítései alapján határozza meg, még pedig lehetőleg minél előbb, de mindenesetre még a budget tárgyalása előtt. A felmerülő netaláni költségek közösen viselendők. A kezelőtisztek és alisztek képviselői, akik a tanácskozmányon részt nem vettek, a határozatokról az elnökség által értesítve lettek különösen arra nézve, hogy kérelmük tekintetbe vétetett és a memorandumba specialiter külön is fel lettek véve. A memorandum és az értekezlet jegyzőkönyve kinyomassék és minden részt vett bizottsági tagnak egy példányban elküldessék. Domokos József köszönetét fejezi ki az elnöklő miniszteri tanácsosnak, Veress József pedig Reitzner Miksának fáradozásáért. Reitzner Miksa a jelenlevő Reményik Lajos kir. főbányatanácsosnak köszöni szíves érdeklődését és jóakarát, aki viszont megígéri, hogy szaktársi szeretettel meg fog tenni mindent ez ügyben. Az elnöklő miniszteri tanácsos az értekezlet tagjainak érdeklődését, melylyel kartársaik háláját kiérdemelték, valamint a helybeli előkészítő bizottság tagjainak, Oblatek Béla, Szellemy Geyza és Révay Károly uraknak fáradozását megköszönve, a gyűlést bezárta.

✂ HAZAI HIREK ✂

Új bányatanácsos. A király *Gellért* Béla nagybányai kincstári főpénztárosnak a kir. bányatanácsosi címet adományozta.

Ünnepi fogadtatás. *Bradoffka* Frigyes kir. bányatanácsos, felsőbányai újonnan kinevezett főnök tisztelére a minap nagyszabású estélyt rendeztek, amelyen a bányászati körökön kívül az ottani társadalom színjava résztvett.

„Leleplezések.” Megszoktuk már, hogy némely napilap minden szakértelem, hozzáértés nélkül olyan kérdéseket feszeget, amelyekről a jóhiszemű közönség keveset tud s ezért könnyen fölül nekik. Így legutóbb egy reggeli lapban olvasunk rémmeséket Tatabányáról, az ottani bányász-nép szomorú helyzetéről, a vállalat garázdálkodásáról, a vezérigazgatóról s még tudj' isten mi mindenről. A reggeli lap első cikkelyében nagy buzgósággal bejelenti, hogy a közleménynek lesz több folytatása is. Mi azonban már az első cikk után konstatáljuk, hogy ennek a „Leleplezések”-nek semmi célja nincsen, hogy amit a Magyar általános köszénbánya rt.-ről mond, minden ténynyel ellenkezik s ezért kár erre több szót vesztegetni.

Szénbehozatalunk az 1909. év első felében. A statisztika ismét meglepetéssel szolgál. Az 1909 év első felében nagy emelkedést mutat köszénbehozatalunk, míg kivitelünk jelentéktelen arányban növekedett. Ezzel a körülménnyel lapunk vezető helyén foglalkozunk, itt csupán a hivatalos adatokat közöljük.

<i>Köszénbehozatalunk:</i>	1908 első felében q.	1909 első felében q.
Ausziából	3,748.379	4,708.210
Németországból	5,373.474	6,022.525
Olaszországból	650	—
Belgiumból	105	—
Nagybritanniából	676.784	1,622.972
Oroszországból	42.902	13.860
Romániából	—	4.087
Szerbiából	37.200	6.078
Ázsiai Törökországból	24.868	50.108
Összesen:	9,904.362	12,427. 40

<i>Köszénkivitelünk:</i>	1908	1909
Ausziába	17.055	67.415
Boszniába	54.670	63.797
Romániába	74.402	205.093
Szerbiába	11.543	9.075
Összesen:	157.668	345.350

<i>Barnaszénbehozatalunk:</i>	1908	1909
Ausziából	894.513	736.287
Boszniából	260.510	263.571
Romániából	1.268	14.613
Szerbiába	27.784	9.758
Összesen:	1,184.075	1,024.229

<i>Barnaszénkivitelünk:</i>	1908	1909
Ausziába	1,374.973	1,350.899
Boszniába	9	100
Németországba	150	500
Romániába	11.785	12.246
Szerbiába	17.514	24.883
Összesen:	1,404.430	1,388.628

Pirszénbehozatalunk 2,279.593 métermázsára rugott, az előző év ugyancsak első felének 2,641.250 métermázsájával szemben. Ebből a cikkből kivitelünk mindössze 61.592 métermázsa volt.

Aranymosás a Garam folyóban. Lapunk egyik előző számában hirt adtunk arról, hogy József kir. herceg kisjenői uradalmának képviselőjében Holicska Imre bányamérnök engedélyt kért a vármegye alispánjától, hogy a Garam folyó medrében Bény és Kéménd községek határában aranymosások céljára előmunkálatokat eszközölhessen. Ezt a hirt a napisajtóban tréfás kommentárokkal kísérve reprodukálták s ezért szükségesnek tartjuk ideiktatni, hogy a Garamban kétségtelenül van arany, amit szakszerű vizsgálatok is megállapítottak. A Garam vizében Bény és Kéménd határában aranypor található, amelynek kiválasztásához a finom műszaki gépek roppant nagy összegbe kerülnek. A előmunkálatok során meg fogják állapítani, hogy kifizetődnek-e a Garam partján egy aranymosó telepet létesíteni.

Bányászünnepség Egercsehin. Szent István napján az egercsehi köszénbánya kolóniáján ünnepet ültek abból

az alkalomból, hogy a bánya irodai épülete elkészült. Az ünnepség alkalmából a templomban misét tartottak. A bányász nép a templomból hosszú sorban a bányatelepre vonult. A plébános felszentelte az iroda-helyiségeket és megszentelte a bánya keletkezésének történetéről szerkesztett iratot, amelyet az épület egyik részébe falaztak be. Az igazgató az ünnepség emlékére a munkások között pénzütemeket osztott ki.

Szenzációs eredményü furás. A solti képviselőtestület már régebben elhatározta, hogy újabb artézi kutat furat. A kut furásánál mintegy 200 méter mélységből egyszerre keserűvíz forrás tört elő. A kut vizének megvizsgálása céljából Soltra érkeztek földmívelésügyi miniszteriumnak és az országos vegyakisérleti állomásnak szakközegei, akik megállapították, hogy a talált és 22 fok hőmérsékletű víz ugyanazon vegyi elemekből áll és ugyanazon gyógyhatásokkal bír, mint a világhírű karlsbadi víz. E szenzációs felfedezéssel kapcsolatosan még megállapították, hogy a 110 méter mélységben talált szénrétegben gázforrás van, mely a kut csővébe bevezetve, legalább is annyi gázt fog szolgáltatni amennyivel a kut körüli tér kivilágosítható lesz. Végül konstatálták azt is, hogy a csőből percnként 40 liter víz ömlik, amely kellő lehűtés és állás után ivásra is alkalmas. Részvénytársaságot alakítanak Solton, mely a kut mellett elhúzódó hosszú és elég széles u. n. kopolyát fürdővé fogja átalakítani.

A körösmezői petroleumkutatások ujjafölvétele. Tudvalevően a körösmezői petroleum után való furások már régebben megakadtak, mert a tulajdonos beléti társaság megbízásából a munkálatot vezető *Rochlitz Mór* meghalt. A bányakapitányság ráírt a tulajdonosokra, hogy zárkutatmányi jogukat törli, ha a furásokat záros határidő alatt meg nem kezdik. *Rochlitz Mór* örökösének és *Rubin Salamon* máramarosszigeti lakosoknak, a beléti társaság tagjainak, hír szerjnt, sikerült a *Wiener Bankvereint* megnyerniök, hogy vállalatukat finanszírozza és így a furásokat a jövő hónapban újra megkezdik.

Alkoholmérgezés a pilis-vörösvári bányászok között. A Budapestvidéki kőszénbánya r.-t. pilis-vörösvári bányatelepén a bányászoknak fogyasztási szövetkezete élelmiszerraktára számára egy budapesti kereskedőtől olcsó rumot vásárolt. A kereskedő is olcsón, ugynevezett párti-árúként vette a rumot s jóhiszeműen ajánlotta a szövetkezetnek. A rumos hordót augusztus 18-án csapolták meg s a munkások azon, meg a következő napokon már vásároltak is belőle. Augusztus 20-án a budapesti kereskedő távirattal értesítette a fogyasztási szövetkezetet, hogy valahogy el ne adják a nála vett rumot, mert arról a pénzügyőrség vizsgálata kiderítette, hogy meg van mérgezve. A hirdás azonban már későn érkezett: a rumból sokan vettek, sokan betegek lettek és a betegek közül már akkor többen meg is haltak. Eddig összesen hét ember pusztult el a mérges pálinkától, köztük két kis gyermek is. A pilisvörösvári csendőrség már augusztus 20-án jelentést tett a pestvidéki királyi ügyészségnek arról, hogy Pilisvörösváron a mérges pálinkától négy ember meghalt. Augusztus 21-én az ügyész indítványára Aczél Nándor dr. pestvidéki középponti vizsgálóbíró Reiszmann Rezső dr. jegyzővel

és Andreánszky Jenő dr. királyi törvényszéki orvossal kiszállt pilisvörösváron és megindította a nyomozást. Még aznap telefonon meghagyta a vizsgálóbíró a budapesti rendőrségnek, hogy a budapesti kereskedő rumkészletét vegye bünygyi zárlat alá. A négy halottat fölboncolták és a boncoló orvosok a mérgezést megállapították. A belső részeket ennélfogva vegyi megvizsgálás végett elcsomagolták. Még a boncolás alatt értesült a vizsgálóbíró, hogy a mérges pálinkának újabb három halottja van. Ezért a vizsgálóbíró ezeknek a boncolását is elrendelte. Augusztus 22-én ismét kiszállt a bíróság és így mind a hét halottat felboncolták. A boncolást a törvényszéki orvos Lux József dr. körorvossal végezte. A mérgezett pálinkától elpusztult emberek a következők: *Fakli Irén* tizenöt hónapos, *Fakli Anna* hat éves, bányász lányai, *Svantner József* 37 éves bányamunkás és a felesége *Svantner Józsefné* 35 éves, *Steanovits Péter* 35 éves bányász, *Schneider Károly* 42 éves bányász, *Ohn Koszta* 51 éves bányász. A boncolt emberek belső részét leforrasztott bádogdobozokban külön kocsin hozta be a pestvidéki ügyészségre, a honnan Aczél vizsgálóbíró átküldötte Felletár Emil dr. országos főügyésznek. — A társaságot természetesen semmi felelősség nem terheli, hanem annál inkább csodálkozunk, hogy akad kereskedő, aki éppen olyan nagy vevőjét, mint aminők általában a bánya- és kohóvállalatok, oly kevés felkiismeretességgel szolgálják ki. Mi kétségbe vonjuk, hogy a kérdéses kereskedő azzal a „rendes kereskedői gondosággal” járt volna el, amit egyébiránt az 1887. XXXVII. t.-c., a kereskedelmi törvény is előír.

Villamosvasut Eperjes—Sóvár között. Az Eperjesi Villamvilágítási és Erdőviteli r.-társulat, karöltve a Ganz és Társa céggel, kérvényt nyújtott be a kereskedelemügyi minisztériumhoz, Eperjes és Sóvár között létesítendő villamosvasut előmunkálata iránt. A tervbevett vasut a vasuti állomásig, onnan pedig Sóvárra vezetne s nemcsak a személy-, hanem a teherszállítást is közvetítené.

Bajok egy ártézi kutfurásnál. Bán trencsénmegyei nagyközség ivóvíz hiányának megszüntetése végett a község már régebben ártézi kutfurását határozta el. Minthogy a kutfurási munkálatok 10.000 koronán felüli költséget igényeltek, dacára annak, hogy a költségek fedezésére a belügyminiszter 3000 koronát nyújtott, a község a munkálatot végrehajtani képtelen volt. A régóta vajudó ügy most egy csapásra megoldást nyert, mert a földmívelésügyi miniszter a kutfurási munkálatokra 3500 korona államsegélyt engedélyezett s ezáltal lehetővé vált, hogy a még fedezetlen építési költségeket a község nagyobb anyagi megterhelés nélkül szolgáltatathatja.

A Borsódi bányatársulat ez évi rendes bányatársulati közgyűlését szeptember 22-én Rudabányára hívták össze.

Aranylopás. Az újvidéki rendőrség a múlt napokban egy nagybányai bányafelügyőzt éppen abban a pillanatban tartóztatott le, midőn egy aranyművesnél eladásra kínált körülbelül 30 gram nyers aranyat. A rendőrség rögtön vállatóra fogta a bányafelügyőzt, de a letartóztatott annak eredetéről felvilágosítást nem

tudott adni. A rendőrség időközben értesítette a nagybányai bányagazgatóságot és most karöltve tovább nyomoznak ez ügyben.

A Részvénytársaság Raky-féle módszer utáni furásokra most közzétett 1908. évi mérlegében 244.730 korona veszteséget számol el, amelyből az előző évre 219.744 korona esik, tehát az idei veszteség összesen 24.986 korona. A mérleg adatai a következők: *Vagyon:* Szabadalmak számla 42.000, furóeltár 311.401, irodai leltár 3610, értékpapírok 98.823, pénztár számla 6891, szepesi bányatelepek 932.623, nyereség és veszteségszámla, egyenleg mint veszteség 244.730; összesen 1.640.081 korona. *Teljes:* Részvénytőke számla 525.000, hitelezők 1.115.081; összesen 1.630.081 korona.

A Magyar-belga fémipargyár r.-t. tudvelevően a Valère Marille halálával megüresedett elnöki állást *Ludwig Gyula* nyug. Máv. elnökgazgatóval töltötte be. A változást a cégbiróságnaí most vették tudomásul.

Szénkutatás Bóad környékén. A Deutsche Montangesellschaft boroszlói vállalat, amelynek igazgatóságában gróf *Szapáry Pál* is helyet foglal, Bóad környékén szénkutatásokat végeztet. A furásokat a Lapp-féle mészfüvő vállalat eszközli és értesüléseink szerint már is gazdag szénterületet kutattak föl.

A Magyar acélárugyár r.-t. részéről *Pandi Horváth Zsigmond* és *Söpkér Sándor* igazgatósági tagok ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a budapesti törvényszék cégjegyzékébe bejegyeztetett.

Királyhágói bánya- és ipar r.-t. cég alatt 200.000 korona alaptőkével új részvénytársaság alakult a Királyháza környékén Biharmegye élesdi járásban esetleg másutt is levő bányák és bányaterületek megszerzésére, feltárására, kiaknázására, üzemben tartására, bányatermékek ipari feldolgozására, mészégetés, tűzálló anyag készítésére s általában bányászattal kapcsolatos minden üzem ipar és üzlet folytatására. Az első igazgatóság tagjai: dr. *Roheim Ödön* és *Timár László*, kiknek ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a budapesti törvényszék cégjegyzékébe bejegyeztetett.

Pásztói hidraulikus műszerek r.-t. céggel Budapesten 100.000 korona alaptőkével részvénytársaság alakult, (500 db 200 koronás részvény) a Magyar aszfalt r.-t. kezdeményezésére. Igazgatósági tagok: dr. *Simay Aladár*, *Rózsa Mihály* és *Szántó Miksa*; a felügyelőbizottság tagjai: dr. *Karla Béla*, *Szántó Zoltán* és *Rózsa Márton*.

Ozokerit r.-t. céggel Budapesten társaság alakul a Tóvis mellett fekvő Csáklya faluban levő földviaszktelep kiaknázására, 100.000 kor. alaptőkével. Alapítók: *Szabó Imre* dr. ügyvéd, *Glück József* gyárigazgató, *Diamant Samu* kereskedő és *Benedek Lajos* földbirtokos.

Bányaszerencsétlenség. Brátka község határában, *Stern Dezső* nagybirtokos mészakbányáiban a napokban súlyos szerencsétlenség történt. A mész fejtésénél alkalmazott dinamit egy egész faltömeget döntött le, amely befelé dőlve a mélyebben dolgozó munkások közül négyet maga alá temetett. A munkások közül *Virág István* szörnnyethalt, három társa pedig életveszélyes sebesüléssel menekült meg a katasztrófától.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Felső-Szilézia szénbányászata. A lefolyt 1908. évben a felső-sziléziai bányák közül 58 kőszénbánya volt üzemben, amelyek összesen 33,953,855 tonna szenet termeltek, 205,116.490 márka értékben, a megelőző évi 32,221.971 tonnával szemben 272,523.513 márka értékben. Alsó-Sziléziában 5,618.317 tonnát termeltek a megelőző évi 5,571.526 tonnával szemben. Az emelkedés tehát Felső-Sziléziában 5.4%, Alsó-Sziléziában pedig 0.8%. A forgalom Felső-Sziléziában 30,914.485 tonnára rugott, a megelőző évi 29,551.550 tonnával szemben, vagyis 1,363.936 tonnával volt nagyobb; Alsó-Sziléziában pedig 4,619.751 tonnát tett ki, a megelőző évi 4,699.814 tonnával szemben, úgy, hogy a csökkenés 80.063 tonna. A felső-sziléziai bányában a lefolyt évben 106.575 munkás volt alkalmazásban a megelőző évi 95.932 munkással szemben, míg Alsó-Sziléziában 27.213 munkás volt foglalkoztatva a megelőző évi 58.395 munkással szemben. A szénkészletek 1907. év végén csak 97.570 tonnát tettek ki 1908-ban azonban 220.201 tonnára rugtak. A fentebbi számokból kitűnik, hogy a felső-sziléziai bányák termelése és eladása a lefolyt évben emelkedett, dacára annak, hogy az ipari viszonyok általában kedvezőtlenek voltak Németországban, mely utóbbi körülmény különösen abban jut kifejezésre, hogy a készletek az év végén jóval nagyobbak voltak, mint a megelőző esztendőben. Ettől azonban eltekintve, a felső-sziléziai szénpiac helyzete kedvezőnek mondható, miután az ipari hanyatlás a szénüzletben sem az eladott mennyiség tekintetében, sem a bevett összeg tekintetében nem jutott élesebben kifejezésre, mint a többi iparágban. Az üzletmenet élénksége részben Magyarország és Ausztria keresletének emelkedésében leli magyarázatát, miután az ideirányuló kivitel a megelőző évvel szemben 7%-kal emelkedett. Ezzel szemben azonban Oroszország megrendelése ismét 3%-kal csökkentek, miután az orosz ipar szintén pangott és miután a Donecz-vidék szénbányái szintén megjelentek terméseikkel a piacon. Angolországból is jelentékenyebb szénzállományok mentek Oroszországba. Az angol szén különben a felső-sziléziai szénnek a belföldön is erős versenytársa volt s bár Angolországból egészben véve kevesebbet hoztak be Sziléziába mint a megelőző években, Németország többi részébe azonban, így pl. Berlinbe viszont 5%-kal nagyobb volt a behozatal. A sziléziai szén bevitelle Berlinbe viszont 5%-kal csökkent. A barnaszénbányák közül 37 volt üzemben, amelyek összesen 1,534.850 tonnát termeltek. A termelés eredménye tehát ugyanakkora volt, mint a megelőző esztendőben, de tekintettel a kőszénpiacz gyöngé konjunkturájára, nem volt az egész termés eladható, úgy hogy az év végén jelentékeny készletek állottak rendelkezésre.

Bécsi szénkedvezmények. Az osztrák városok egyértelmű felszólalásának meg volt a hatása, mert a vasuti miniszter kilátásba helyezte, hogy a felső-sziléziai származású és Wienbe rendelt szén felemelendő díjtételeiből jelentős engedményt ad. Ezt az engedményt a fogyasztók vehetik igénybe s így elkerülük azt, hogy a díjfelemelés egész terjedelmében a fogyasztóra hárítsák. A prágai községi tanács és a kereskedelmi ipar-

tamarák most már maguk részére is iparkodnak hasonló kedvezményeket kieszközölni, mert első lépéseiknek mindezeideig pozitív eredménye nem volt. A wieni kedvezmény engedélyezése esetében az osztrák kormány alig fog elzárkózhatni az elől, hogy egyéb gócpontokon is, ahol az egységtételek átszámítása előnyt nem biztosít, a wienihez hasonló kedvezmény engedélyezését helyezze kilátásba.

Olaszország bányászata és kohászata. Genua (kj.) Bánya- és kohótermékek. Az olasz bánya- és kohóipar az utóbbi néhány év alatt annyit fejlődött, hogy különösen a vasiparban, ahol nagy termelési nehézségekkel is kell küzdenie, őszinte elismerést érdemel. A tulajdonképeni bányaipar 1907-ben 59.597 munkást foglalkoztatott és 88 millió lira értéket termelt. Az aknázott mennyiségekben megállapított csökkenés ugyszólván kizárólag a kénbányák pangásának tudható be. 1908-ban már a javulás jelei mutatkoztak, mert nemcsak a kén ára emelkedett, de a kivitel is közelebb jutott régi magasságához. 1908-ban kivitelre került 2 millió métermázsá, mintegy 19 millió lira értékű kén. (1907-ben csupán 1,618.127 métermázsát vittek ki.) Az Egyesült Államok, melyek 1907-ben mindössze 31.930 métermázsát vettek át, 1908-ban 11.188 métermázsát fogyasztottak. Ez a mennyiség azonban még mindig messze van a régebbi idők amerikai szükségletétől. A vasérc termelésében tetemes szaporodás mutatkozott, amennyiben 517.952 tonna volt az 1906-iki 385.217 tonna helyett. Ujabban különben is úgy látszik, hogy a lombardiai ércbányászatot intenzívebben üzik. Ebben a kerületben emelkedés észlelhető. Az 1906-iki 12.702 tonna helyett 22.114 tonna volt az eredmény. Az Elba szigetén bányászott vasérc érc tartalma 52,4%, míg a máshonnan eredő vasérc érc tartalma csak 45—48%. A magánérc bányászása mintegy 30%-os érc tartalom mellett 3654 tonnát eredményezett. A vörösréztermelés is kedvező volt, mert 2,5%-os érc tartalom mellett 167.619 tonnát bányásztak, ami az 1906-ik évvel szemben 17.491 tonna többletet jelent. A vörösrézbehozatal is növekedésben van, mert míg az utolsó tíz évben sohasem volt 5000 tonnán felül, addig most, mióta a vörösréz az iparban, különösen az elektrotechnikában olyan széleskörű alkalmazást talál, 13.795 tonnára emelkedett 1905-ben és azóta fokozatosan 15.927, 22.071, illetve 19.623 tonna volt. Grafittartalma ércben 1908-ban 10.898 tonna súlyt bányásztak. A legjelentékenyebb bányák Piemontban vannak. A kivitel, mely kizárólag nyerstermékekre irányul, 1908-ban 70.091 tonna, 1907-ben 74.741 tonna volt. A megmunkált grafit behozatala ellenben 3833 tonna az előző évi 2673 tonnával szemben. A kohóiparban az 1907. évi eredmény 422,5 millió lira volt, az 1905. évi 358,5 millió lírával szemben. Ezt a nagy haladást a kohóipar az olasz vas- és acélipar bámulatos fejlődésének köszönheti.

Az esseni Krupp cég bánya-, kohó- és egyéb vállalatai. Nálunk, ahol gyakran 20—30 ezer koronával szoktak „nagy“-nak bélyegzett vállalatokat is létesíteni, bizonyára érdeklődést fog kelteni a világ egyik leg-hatalmasabb vállalatának, az esseni Krupp cég üzemeinek ismertetése. A Krupp cég tulajdona: tégeyacélgyár Essenben 3 lőtérrel. Ezekhez tartozik 4 szénbánya, egy

csomó vasbánya Németországban és Spanyolországban, kohótelepek, vasöntödék és gépgyárak, saját hajógyár Rottendamban. Mellékvállalatok: 1. Friedrich-Alfréd kohó Rheinhausen-Friemersheimben. 2. Acélgár Annenben. 3. Grusonművek Magdeburg Bückauban. 4. Germania hajógyár Kiel-Gaardenben. Az esseni acélöntöde foglalkozik főleg ágyuk, lövegek, fegyverek, páncélok és minden hadi célokra szolgáló acélból előállítható védművek gyártásával. E gyárban 1908-ban a 60 üzemben volt 7200 szerszám- és munkagép, 17 hengermű, 166 gőzkalapács, 21 transmissziós kalapács, 2224 elektromotor, 909 daru. Saját bányákból szerzett szénmennyiség 2,267.073 tonna. A gyárat 4 telep látja el vízzel. Ezen négy telep 13,729.130 kbm. vizet szolgáltatott az elmúlt évben. Ezenkívül Essen város vízműve is igénybe lett véve 2,927.974 kbm. erejéig, így tehát a fogyasztott össz mennyiség 1908-ban 16,657.104 kbm. (Dresda város fogyasztása.) Saját gázgyár. 18,042.300 kbm. világító gázra volt szüksége a gyárnak, ami körülbelül megfelel Stuttgart város gázszükségletének. Saját villamtelepek. A 3 villamtelep 1907/08. évben 25,540.647 kilowattórát teljesített. 3 gépházból (6 transzformátor-állomással) áll, 60 kilométer földalatti, 50 kilométer földfeletti vezetékkel, ellát 2711 iv-, 29.695 izzólámpát és 2224 elektromotort a szükséges árammal. A munkástelepek Essenben és a környékén: Westend, Nordhof, Friedrichshof, Alltenhof 1909. január 1-én a személyzet száma 6493 tisztviselőből és 63.191 munkásból állott.

Az Egyesült Államok petroléumipara. A depresszió a petroléumipart érintetlenül hagyta. A Standard Oil Company biztosan és gyorsan halad kitűzött célja felé, amely abból áll, hogy nemcsak az északamerikai Egyesült-Államok petroléumiparán, hanem az egész világpiacra uralkodjék. Az amerikai piacokon máris ez a tröszt diktálja a petroléumnak és petroléumtermékeknek az árát. Ezen a piacon ugyanis nincs versenytársa és nem is kell attól félnie, hogy akadna versenytársa. Kanada és Mexiko petroléumforrásai még nem fejlődtek annyira, hogy a trösztel versenyezhetnének s mire ennyire fejlődni fognak, akkorára a tröszt valószínűleg magához fogja váltani és az árakat ott is diktálni fogja. Másrészt viszont a kaliforniai és texasi petroléumforrások oly rohamosan fejlődnek, hogy az a néhány még eddig független bányatulajdonos tultermeléstől kezd félni. Valószínű, hogy ez az aggodalom indokolatlan, mert az utóbb említett államokban termelt petroléum csak fűtési célokra használható és csak nagyon keveset adnak el világítási célokra is. Az Egyesült-Államok össztermelését a lefolyt évben 184,734.678 hordóra teszik, vagyis 20 millióval többre, mint a megelőző esztendőben. E mennyiségben az egyes államok a következőképpen részesedtek: Kaliforniára 45 millió, Kolorádóra 400.000, Texasra 11,904.000, Luisianara 5,896.000, Illinoisra 30 millió, Indiánára és Ohióra 7,287.000, a középtartományokra 50,741.678, Kentuczkyra és Tennesseére 1,250.000, Wiomyngra 13.000 és a többi államokra 24,243.000 hordó esett. A kivitel céljaira finomított petroléum ára alig hullámzott és állandóan ugyanilyen árak jegyeztettek, amilyeneket a Standard Oil Company állapított meg. Árak: Bulk 5 dollár, Barrelekben szeptemberig 8,75 dollár, azután 8,50 dollár ládákban egész éven át 10,90

dollár. A gazolinnak helyi ára januárban egy centtel csökkent gallononként és 23 centtel jegyeztetett. Ennek az árcsökkenésnek az oka a kereslet hanyatlásában rejlett, a gázolint az utóbbi időben az automobilonknál a sokkal olcsóbb auto-naftával helyettesítették, amelynek gallonja csak 15 centbe kerül. A gázolinnak és a naftának kiviteli árát is lejjebb szállították február havában. A petroleum és petroleumtermék kivitele az 1907. év végén jelentősen emelkedett. A lefolyt évben a kivitel már 108,615,455 dollárra rugott a megelőző évi 91,383,064 dollárral szemben. Ez a kivitel a következőképpen oszlott meg: nyersolajra 6,519,849, finomított olajra 4,542,551, világítóolajra 75,988,256, kenőolajra és parafinolajra 18,971,436 és petroleumüledékre 2,793,363 dollár esett.

Munkáviszonyok a német bányászatban és kohászatban. A ruhrvidéki szénbányába az utóbbi időben nem vettek fel munkásokat, ami azt bizonyítja, hogy az ott állandóan érezhető munkahiány megszűnt. A vasipar hanyatlásával kapcsolatban különösen Németország északnyugati részében tulkinálat jelentkezett munkaerőben. Az acél- és hengerművek helyzete valamivel jobb, da a megelőző évvel szemben még mindig kedvezőtlenebb volt. A vasöntőkben általában véve kevesebb munkás keletett, úgy sok maradt kenyér nélkül. A gépiparban az év végéig elég munka volt, bár nem annyi, mint a megelőző esztendőben. Ugyanez áll a mozdonygyártásról és a vaggongyártásról is, amennyiben ezen ígarágakban is sok munkaerő maradt munka nélkül az év vége felé.

Regatul Roman. Ez a román petroleum-társaság, mely az A. Schaafhausen'scher Bankverein érdekköréhez tartozik, már jó idővel ezelőtt tárgyalásokat kezdett a hollandus pénzzel dolgozó Astra társasággal való fúzió-állás tárgyában. Ezek a tárgyalások eddig nem vezettek eredményre és egyelőre szünetelnek. Nincs kizárva azonban, hogy később újból megindulnak.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

A petroleumkartel előkészítése. A petroleumiparban az utóbbi időben valamivel barátságosabb a hangulat, mert némelyek a nyersolaj-árak emelkedéséből arra vélnek következtetni, hogy ez a — most még csak részleges — szervezkedés következménye és a helyzet javulásának a jele. A galíciai nyersolajtermelők kötelékével a finomítók blokkja, a benzintelenítő állomásra nézve egyezményt kötött. A finomítók most egy szűkebb bizottságot küldtek ki, amely a két központi elárusító iroda előkészítő munkálatait elvégezze. Hír szerint a jövő hónap folyamán már a blokkon kívül álló finomítókat is bele fogják a tanácskozásba vonni. Az elárusító irodákat részvénytársaságok alakjában tervezik, még pedig külön magyar és külön osztrák társaság alakulna, amelyek a finomítók minden termékét felvonnák működésük körébe és az exportüzletre is kiterjeszkednének. Az amerikaiakkal a verseny, főleg Németország-

ban, még jobban kiélesedett. A magyar gyárak állítása szerint azonban az amerikaiak monopolisztikus törekvései a németbirodalomban nem sok eredménnyel járnak, mert ha a hazai vállalatok kivitele oda elég tetemesen emelkedik, amiben része van annak is, hogy a német kormány a szabad verseny kifejlődését támogatja. A gyárak azonban attól tartanak, hogy a tartálykocsi-egyezmény felmondása kivitelüket hátrányosan befolyásolja, már csak azért is, mert aligha lehet idejekorán elegendő vasuti kocsit beszerezni. A nyersolajtermelés nem hanyatlik, sőt inkább emelkedik, aminél kedvező momentum, hogy a termelés jelentékeny részét az osztrák államvasutak használják majd fel mozdonyaik fűtésére, ha a bezintelenítő idejében megkezdheti az üzemet. De ez a gyár a tél előtt aligha lesz készen.

Az amerikai vaspiacról. Mint Newyorkból jelentik, az Iron Age szaklap írja A nyersvas üzlete mindenütt élénk és az ár emelkedik. Bázikus vasat Pennsylvánia keleti részében a gyárban a jövő év első felében való szállításra 18 dolláros alapon adtak el. A keleti öntők jó vásárlók, de ragaszkodnak ahhoz, hogy a szállítás ez évben történjék. Öntő nyersvas általában 1¹/₂ dollárral emelkedett; déli áru Birminghamban 13¹/₂ dolláros alapon áll. Beszermervas a középpontokban és a nyugati vidékeken 1909-ben való szállítás mellett nagyolvasztóban 16¹/₂ dollárra emelkedett. E héten további nagyolvasztókat helyeznek üzembe. Az acéltröszt augusztus hónapja termelése tulszárnyalta az összes eddigi eredményt. Kész acélüzleteknél mind jobban és jobban sürgetik a szállítást. A kocsigyárak és építési acélgyárak erősen restanciában vannak. Rudvasbol páratlan mennyiségű rendelés érkezett. Sinek üzlete nyugodt.

Ártézi kut furására hirdet árlejtést az aradi m. kir. jószágigazgatósága. A furás Reformátuskovács-háza községben végzendő. Az előírányzott mélység 450 méter, a furócső belső átmérője 80 mm. Ajánlatok szeptember 13-áig nyujtandók be.

Öntött vasforgács szállítása. A m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségnek 150 q öntött vasforgácsra hirdelett árlejtésére a budapesti Kohn A. M. cég tett ajánlatot 3:02 korona egységárban.

Kőszénzállítás. A szentgotthárdi m. kir. dohánygyár kőszénzállítási versenytárgyalására Salamon Jakab és Társa budapesti szénnagykereskedő cég tett ajánlatot 1:50 korona egységárban.

1200 métermázsa kőszén szállítására tett ajánlatot a zágrábi m. kir. dohánygyárnak a budapesti szénkereskedelmi r.-t. Az egységár 1:09 korona.

1000—13000 métermázsa szén szállítására hirdet árlejtést Makó város Szent István kórházának igazgatósága. Az ajánlatokat szeptember 3-áig kell benyujtani.

2000 métermázsa zsilvölgyi kőszén szállítására hirdet pályázatot a budapesti kir. törvényszék elnöksége. Pályázati határidő szeptember 14.

Horganytető fedési munkálatok végzésére hirdet árlejtést az aknasugatagi sóbányahivatal. Fedéltérület 644 m² és a fedés 1000 m. hosszú 650 mm. széles 10·8 vastag első minőségű lemezekről. Ajánlatok augusztus 31-ig nyújtandók be.

3500 métermázsa kőszén szállítására tett ajánlatot a pápai m. kir. dohánygyár versenytárgyalásán Salamon Jakab és társa budapesti cég. Az egységár 2·35 korona.

Kőolaj. Kőmőcbánya főbányaváros 9000 kg. kőolaj szükségletének fedezésére árlejtést hirdet. Ajánlati határidő szeptember 4.

Kőszén szállítására hirdet pályázatot a kir. József műegyetem. A szükségelt mennyiség 22.000 métermázsa aknaszén, 1500 métermázsa porosz szalon kőszén. Az ajánlatok szeptember 14-ig nyújtandók be.

IRODALOM.

Erläuterungen über Bohrungen auf Artesische Brunnen. (Julius Thiele Ossegg.) A fenti cím alatt megjelent műben egész sor teljesített furási munkálat hírlírását találjuk, amelyek szakkörökben bizonyára méltó érdeklődésre fognak találni. A leírásokban megtaláljuk, hogy a mélyítés mikor vette kezdetét, mikor készült el és mennyibe került. A szerző több helyütt azt is elmondja, hogy milyen rétegeket furtak át. A könyv hetedik kiadásának megjelenése alkalmából írjuk ezeket hozzá kell tennünk, hogy ennél gondosabban készült szakmunkával nem mindennap találkozunk. Érdekes táblázatok, a teljesített munkálatok lajstroma gazdagítják a diszes kiállítású könyvet, amelyet mindenki ingyen és bérmentesen szerezhet meg a szerzőtől.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. L. Kolozsvár. A m. kir. államvasutak szén-szükséglete az előző években körülbelül 23,000,000 métermázsa rugott. Két évvel ezelőtt négy millió métermázsa többszükségletet volt kénytelen soronkívül fedezni, miután a forgalom óriási fellendülése folytán az évtizedes tapasztalatok alapján szerződésileg biztosított szénmennyiség elégtelennek bizonyult. A Máv. szén-szükséglete természetesen évről-évre fokozódik. Ennek oka igen egyszerű. Az ország valamennyi iparágában hirtelen fellendülés következett be s ez a körülmény nagyobb forgalmat, több vonat bevezetését, nagyobb mozdony-szükségletet von maga után. A m. kir. államvasutakon kizárólag elsőrendű és középminőségű, de magas hőfoku szén használunk. Nálunk csak egy vicinális vasuton kísérelték meg eddig a naftatüzelést. Hogy miért? Erre is megadhatjuk önnek a választ. Magyarországon a naftatermelés ugyszólván teljesen jelentéktelen. Tehát indokolatlan volna idegen naftát behoznunk csak azért, hogy mozdonyainkat azzal fűtsük, amikor van jó minőségű szénünk. Nem állja meg a helyét az a föltevés sem, hogyha a Máv. naftatüzelésre rendezné be mozdonyait, akkor a mutakozó felesleg

elegendő volna arra, hogy a külföldi szénét pótoljuk. A külföldi szénből többet importálunk, mint amennyi a Máv. szükséglete. Különben olvassa el mai vezetőcikkünket. Ebből némi tájékozást nyerhet a szénbehozatal igazi okairól.

G. K. Budapest. Ön csodálkozik, hogy a Raky-féle mélyfúróvállalat annyi veszteséget mutat ki, holott túl van halmozva furási vállalatokkal. Sohse csodálkozzék ezen, hanem kísérelje meg a talány megfejtését. Érdekes munkát végezne.

ORENSTEIN és KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA:

GYÁR:

VI., Andrásy-ut 102. Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítókorongok gyártása. Bányasinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

(B 17/4/II)

A BÁNYA

a legalkalmasabb hetilap a bányászati, kohászati, gépipari és rokon-
□ szakmákhoz tartozó cikkek □

eredményes hirdetésére.

„A Bánya“ megjelenik minden vasárnap.

A BÁNYA

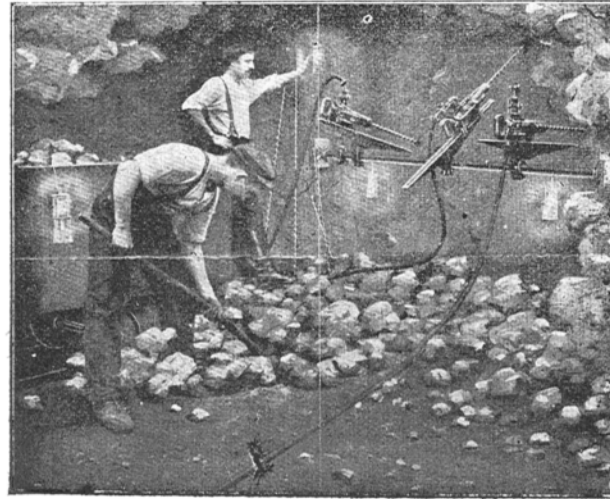
ist das erfolgreichste u. wirksamste
Insertions-Organ für Berg-, Hüt-
ten- und Maschinenwesen und für
alle verwandten Industriezweige.

„A Bánya“ erscheint jeden Sonntag.

Armaturen- u. Maschinenfabrik „Westfalia“ A. G.

..... GELSENKIRCHEN i. W.

Stabil és hordozható compressorok.
..... Páncélozott légtömítők

Porcellánbélésű tömedéksövek és szab.
tömedéksövezetek, elágazó és idomdarabok.

Kézi, pneumatikus és elektromos kőzetfúrógépek. ** Pneumatikus kőzetfúró-pörölyök. ** Pneumatikus szénréselőgépek.

Westfália mentőkészülékek. ** Oxigén élesztőkészülékek. ** Teljes mentőállomás felszerelések. ** Elektromos biztonsági bányalámpák.

Költségvetések, mérnöki látogatások és bemutatások díjmentesek.

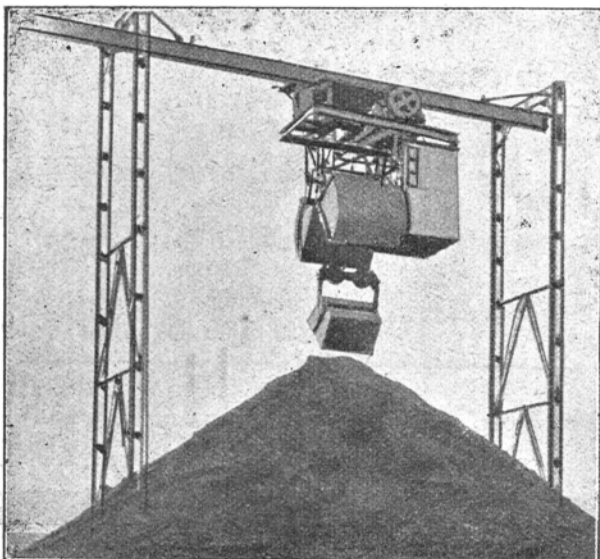
Magyarországi vezérképviselő:

GUNSZT és SZÉKELY

mérnöki és műszaki iroda

BUDAPEST, VII., DAMJANICH-UTCZA 36.

Telefon 161—34.

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS, SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA

SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFIELD

== ÉPÍT: ==

Sodronykötélpályákat, elektromos függővasutakat minden teljesítményre és nagyságban.

Végnélküli kötél- és láncvontatású szállítóberendezéseket. Vagonrendező telepeket.

Koepe-Heckel rendszerű szállítógepeket, vitákat, rakodóberendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:

Gunszt és Székely

BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. * Telefon 161—34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

(B. 16/11)

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körút 36. Telefon 89—22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

(B. 29/39)

TECHNISCHES BUREAU FÜR TIEF-
UND BERGBAU

W. HÄHNEL Nachfolger
KATTOWITZ, BISMARCKSTRASSE 3.

Elvállal:

Mindennemü bányászati munkát és pedig:
mélyfurásokat, aknamélyítéseket,
vágatoknak és alapközléknek kihaj-
tását kézi és gépüzemmel.

Földalatti falazási és betonmunkálatokat.

Vasut-, alagut-, ut-, hid- és vízepítéseket.

Kotrásokat és letakarításokat.

Elsőrangú referenciák.

Magyarországi vezérképviselet:

Gunszt és Székely

mérnöki és műszaki iroda

Budapest. VII., Damjanich-u. 36. Telefon 161-34.

27960 sz. Versenytárgyalási hirdetmény.

A diósgyőri m. kir. vas- és acélgvár, a hozzá-
tartozó perecesi, bányatelepen létesítendő mintegy
706 folyométer hosszú macadam ut építésénél fog-
natosítandó munkákra és anyagszállításokra nyilvános
versenytárgyalást hirdet.

A vonatkozó helyzetrajz, előméret, kötlevel
tervezet és ajánlati minta a diósgyőri m. kir. vas-
és acélgvár építési osztályában, a hivatalos órák
alatt a személyesen jelentkezőknek díjtalanul kiadat-
nak, ugyanott a szükséges felvilágosítások is meg-
adottnak. A sajátkezűleg aláírt ajánlat 1 koronás, az
összes mellékletek ivenként 30 filléres okmány-
bélyeggel ellátva, zárt és lepecsételt borítékban,
mely „Ajánlat a diósgyőri m. kir. vas- és acélg-
várhoz tartozó perecesi bányatelepen létesítendő
macadam ut építómunkáira“ felirással ellátva legyen
legkésőbb f. évi szeptember hó 18-án d. e. 11 óráig
alulírott vasgár főnökségénél beadandó. A beér-
kezett ajánlatok Tenti határidő letellével felbontatnak,
mely alkalommal ajánlattevők, vagy igazolt képviselők
jelen lehetnek. Az ajánlati összeg 5%-a (öt)
a biztosítékként készpénzben, vagy állami letétre
alkalmas értékpapirokban az ajánlat benyújtását
megelőzőleg alulírott vasgár pénztárába leteendő,
az igazoló letétjegy pedig az ajánlathoz csatolandó.

Szabálytalanul kiállított, alá nem írt, vakart
szövegű, pecséttel le nem zárt, biztosítéki leté-
jegygyel el nem látott, későn érkező, vagy táviratilag
tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Alulírott vasgár, az ajánlati összegek magas-
ságára való tekintet nélkül a szabad választás jogát
fentartja magának. Diósgyőr, 1909 augusztus hó.

(B. 145/35) Diósgyőri m. kir. vas- és acélgvár főnöksége.

Kontinentale Tiefbohrergesellschaft

vorm. H. Thumann m. b H., Halle a. S.

MÉLYFURÁSOK.

Elért legnagyobb mélység 1665 és 1613 méter.

Mélyfurások a Beldiman-féle szabadalom szerint.

Romániában, Németországban, Ausztriában és Magyarországon.

(B. 32.)

27913/909. sz.

Pályázati hirdetés.

Fenti mennyiség az évi szükségletet csak megközelítőleg képezi, miért is kikötöm, hogy nevezett gyárak ezen mennyiségeknél a cementből korlátlanul többet vagy kevesebbet, többi anyagokból pedig 25%-al többet vagy kevesebbet is azonos árak és feltételek mellett megrendelhessenek.

Az anyag megnevezése.	Budapesti gépgyár	Diósgyőr	Vajda- hunyad	Zólyom- brézó	Kudzsir
	részére szükségelt mennyiség q.-ban				
Portland cement	600	1200	2000	1600	200
Román cement		1200	1500		
Fősz (gipsz)		500			
Égetett mész			1500		
Csepű 50 kg-os csomagokban		400	25		12

Az egységárak 100 kg. tiszta súlyra az egyes gyárak állomásaira való bérmentes szállítást beleértve, cement és fősznél ezenkívül külön a zsákokba és külön a hordókba való csomagolás mellett adandók meg. A cement és fősznek hordóknak történendő szállításánál a hordók az átvevő gyár tulajdonát fogják képezni, míg a zsákokban való szállításnál az üres zsákok az anyag feladási helyére bérmentve fognak visszaszállítani.

A szállítás a szükséglethez képest a fogyasztó gyár által esetről-esetre kiállítandó, megrendelési levelek alapján és értelmében lesz eszközözendő.

A közvetlenül a megrendelő gyárnak beküldendő számlák kiegyenlítése a szállítást követő hó folyamán az átvett mennyiségek alapján, szabályszerűen bélyegzett nyugták ellenében az állami vasgyárak központi pénztáránál (Kőbányai-út 21.) fog eszközöltetni, mely alkalommal a folyósított összegből 2% pénztári engedmény címén, 1‰ pedig a gyárak külön segélyalapja javára le fog vonatni.

Az egy korona bélyeggel ellátott ajánlat „Ajánlat (az anyag megnevezése) szállítására 27913. számhoz” külcimmal ellátott és lepecsételt borítékban bérmentve legkésőbb f. é. szeptember hó 21-én déli 12 óráig az alulírt igazgatóságához beküldendő, hol a beérkezett ajánlatok ugyanezen időpontban nyilvánosan fel fognak bontatni.

Az ajánlattal egyidejűleg az egyes cement fajtákból és főszből két-két 5 kg-os, a csepűből pedig két-két 1 kg-os lepecsételt mintacsomag, a pályázó cég nevével megjelölve, bérmentve közvetlenül a diósgyőri vas- és acélgárnak megküldendő.

Az ajánlatban világosan megnevezendő az ajánlott anyag termelési helye s vajjon annak előállítására hazai vagy külföldi anyag használtatik-e fel, mely körülmények kívánságunkra az illetékes kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolandók.

Bánatpénz fejében az ajánlott anyag értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az állami vasgyárak központi pénztáránál (Kőbányai-út 21.) legkésőbb f. é. szeptember hó 20-ig a hivatalos pénztári órák alatt (d. e. 8—11-ig) leteendő, mely összeg a szállítás elnyerése esetén 10%-nyi biztosítékra lesz kiegészítendő.

A letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

A kitűzött határidőig be nem érkező, táviratilag tett valamint oly ajánlatok, melyeknél lényeges részükben javítások, vagy vakarások észlelhetők, továbbá melyekhez az előírt minta nem nyújtott be, figyelembe nem vétetnek.

Az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson és az ajánlattevőt tetszés szerinti rész mennyiség szállításával is megbizhassa, melynek szállítását az ajánlattevő az ajánlott árak és feltételek mellett elfogadni köteles, ha csak ajánlatában ennek ellenkezőjét ki nem kötötte.

Budapest, 1909. augusztus 24-én.

1368./1909. szám.

Anyag- és papírszállítási hirdetmény.

A felsőbányai m. kir. bányahivatal, az itteni szertár s a kerületi bánya és kohóművek részére az 1910. évre szükséges s az alábbi kimutatásban foglalt szertári anyagokkal; ugyszintén a nagybányai m. kir. bányagazgatóság s a fenhatósága alá tartozó bánya- és kohóhivatalok, valamint bányaművezetőségek papírszükségletét ajánlati uton óhajtja beszerezni és pedig:

Tételszám	Tárgy	Szállítandó												Összesen	
		A felsőbányai bányahivatalhoz		Nagybányai veresvízi bányaművezetőséghez		Nagybányai kereszt-hegyi bányaművezetőséghez		A fernezelyi kohóhivatalhoz		Az óradnai bánya- és kohóhivatalhoz		A nagybányai m. kir. bányagazgatóság irodai vezetőségéhez			
		drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség
I. Világító anyag.															
1	Repceolaj	q	420	q	180	q	65	—	—	q	45	—	—	q	710
2	Petroleum	—	50	—	30	—	—	—	—	q	21	—	—	q	101
II. Kenő anyag.															
3	Gépolaj (Subricatings)	—	100	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	q	112
4	Olvasztott faggyú	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	q	20
5	Parafin zsír	—	20	—	—	—	—	—	—	q	6	—	—	q	26
III. Zsiradék anyag.															
6	Levegő szűrtől tábla szalonna	—	12	—	—	—	—	q	16	—	—	—	—	q	28
IV. Fonottáru anyag															
7	Pamuffonal 4. számú (mecséből)	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	q	10
V. Szövöttáru anyag.															
8	Ponyvavászon finom kenderből 64 cm. széles	m	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	m	2000
9	Ponyvavászon durva kenderből 58 cm. széles	—	1500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	m	1500
10	Éresszállító zsák sűrűszövetű kenderrészből 75 cm. h. 36 cm. széles	—	—	drb	800	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	800
VI. Kenderáru anyag.															
11	Kenderkóc	—	—	q	15	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	15
VII. Szegáru anyag.															
12	Sodronyléczzszeg □ 80 mm. hosszú, 38. számú	drb	600000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	600000
13	Sodronyzsindelyszeg □ 55 mm. hosszú 52. számú	—	800000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	800000
VIII. Fémáru anyag.															
14	Higany	kg	50	kg	600	kg	100	—	—	—	—	—	—	kg	750
15	Kőfuroóacél 20 mm. vastag	q	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	q	150
IX. Öntöttvasáru anyag.															
16	Ócskavas, egy drb 5 kg.-nál súlyosabb nem lehet	—	—	—	—	—	—	q	1500	—	—	—	—	q	1500
X. Bognáráru anyag.															
17	Mázagberbence	—	—	—	—	—	—	drb	3000	—	—	—	—	drb	3000
XI. Kémlédei anyag.															
18	Borkő	kg	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kg	600
19	Borax	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kg	700
20	Salétrom	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kg	200
XII. Papírneműek.															
21	Miniszter papiros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	iv	2000	iv	2000
22	Kisirodai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39600	—	39600
23	Nagyirodai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3400	—	3400
24	Fogalmazó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27500	—	27500
25	Nagymedián	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3400	—	3400
26	Kismedián	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1700	—	1700
Vonalozott papiros.															
27	Kisirodai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Kecskára vonalozott nagy mollián	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400
29	Csomagoló papiros, erős	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	250
30	Csomagoló papiros, közönséges	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7100	7100
31	Itató papiros vörös	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4600	4600
32	Itató papiros fehér	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	800
Borítékok.															
33	Szürke nagy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	4000	drb	4000
34	Szürke kisebb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11200	11200
35	Fehér kisebb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	1000

Felhivatnak árlejtezni kívánók, hogy 1 koronás bélyeggel és az ajánlati összárnak 5%-át kitevő s külön borítékban küldendő bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat az árlejtés napjának folyó évi szeptember hó 25-én délelőtt 10 óráig, az egyes anyagneműekre vonatkozó mintákkal együtt a felsőbányai m. kir. bányahivatalnál nyujtsák be.

A szállítási és szerződési feltételek az alantírt m. kir. bányahivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, — kívánatra azonban meg is küldetnek.

Felsőbányán, 1909. július hó 20-án.

Magyar kir. bányahivatal.

27993/909.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága az ügykörébe tartozó gyárak részére az 1910. évben szükségelt és alább megközelített mennyiségben felsorolt festékanyagok biztosítása céljából ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az anyag megnevezése	A fogyasztó gyár neve.					Megjegyzés.
	Máv. gépgyára Budapest.	M. kir. vas- és acélgvár Diósgyőr.	M. kir. vasgyári hiv. Zólyombrézó.	M. kir. vasgyári hiv. Vajdahunyad.	M. kir. vasgyári hiv. Kudsír.	
	Szükségelt mennyiség kilogramm.					
I. r. ólompir (bleibergi)	40.000	2000	3000			Eredeti hordókban, illetve eredeti ládákban direct a gyárból szállítandó.
Horgany fehér (Péterswaldi I. min.	1000	2000				
Horgany szürke FF. (Péterswaldi)	35.000					
Ólomfehér			600			
Terpentinolaj (magyar gyártmány)	15.000	3000	1000	400	250	
I. min. eredeti orosz terpeni	15.000					
Amerikai Standard terpentin (eredeti 4-szer rectificált)	5000					
Lenolajmáz (2-szer főzött)	60.000	10.000	3000	1200	340	
Kátrány kence		5500				
Kőszén kátrány			60.000			Vastartályokban szállítandó.

Az anyagok minőségére nézve a különleges, a szállításra nézve pedig az általános szállítási feltételek mérvadóak, melyek az alulírt igazgatóság A 5 osztályában (I. em. 23.) a rendes hivatalos órák alatt d. e. 8—12, d. u. 2—6-ig megtekinthetők és a pályázó cégeknek díjtalanul átengedtetnek.

Az ajánlattal egyidejűleg tételenként a különleges feltételekben előírt mennyiséget tartalmazó két lepecsételt minta is beküldendő, melyek azonban vissza nem követelhetők.

Az ajánlattevő tartozik ajánlatával annak elintézéséig kötelezettségben maradni.

Az ajánlatokban minden kétséget kizáró módon megnevezendő az ajánlott anyag termelési helye és vajjon előállítására hazai avagy külföldi származásu nyersanyagok használatnak-e fel.

A gyártmány származását az ajánlattevő kívánatra azon hazai kereskedelmi és iparkamara által kiállítandó bizonyítvánnyal tartozik igazolni, melynek kerületében az ajánlott anyag előállított.

Az egységárak tételenként külön-külön, tisztán és olvashatóan, számokban és betűkben kiírva, 100 kg. tiszta súly után, ingyen hordóval (terpentinél is) és az ajánlott anyagoknak bérmentve a m. kir. államvasutak gépgyárába, illetve Diósgyőr-vasgyár, Zólyombrézó, Vajdahunyad és Kudsír állomásra való szállítása mellett adandók meg.

Az ajánlat a kiírt összes mennyiségekre, egyes tételekre külön, vagy részlet szállításokra is benyújtható. Viszont az ajánlattevő köteles az ajánlott mennyiségből tetszésszerű rész mennyiség szállítását is az ajánlott árak és feltételek mellett elfogadni, ha csak ajánlatában ennek ellenkezőjét világosan ki nem kötötte.

Az ivenként egy korona bélyeggel ellátott ajánlat, a kellően felülbélyegzett és aláírt különleges és általános feltételekkel együtt „Ajánlat festékanyagok szállítására 27993 számhoz” külcimű és lepecsételt borítékban: bérmentve legkésőbb f. é. szeptember hó 14-én déli 12 óráig az alulírt igazgatósághoz (Kőbányai-ut 21.) nyújtandó be, a hol a beérkezett ajánlatok ugyanezen időpontban nyilvánosan fognak felbontatni.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5%-a kézpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban az állami vasgyárak központi pénztáránál (Kőbányai-ut 21.) legkésőbb f. é. szeptember hó 13-ig a hivatalos pénztári órák alatt (d. e. 8—11-ig) leteendő, mely összeg a szállítás elnyerése esetén 10%-os biztosítékra lesz kiegészítendő.

Ezen feltételektől eltérő, a kitűzött határidőig be nem érkezett láviratilag tett, továbbá oly ajánlatok, melyeknél lényeges részükben javítások, vagy vakarások észlelhetők s végül, melyekre az előírt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a benyújtott ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson és a cél elérésére belátása és tetszése szerint bármely más intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1909. augusztus hó 21-én.

B.115/35.

A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága.

25338/909 sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága az ügykörébe tartozó gyárak részére, az 1910 évben szükségelt és megközelítő mennyiségben alább felsorolt tüzálló anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Tétel szám	Az anyag megnevezése.	A fogyasztó gyár neve.			
		M. kir. vas- és acélgár Diósgyőr.	M. kir. vas- gyári hiv. Z. brézó.	M. kir. vas- gyári hiv. Kudzsir.	M. kir. vas- gyári hiv. V. hunyad.
		Szükségelt mennyiség métermázsa.			
1.	Közönséges tüzálló agyag	20.000	fehér 1.200	200	—
2.	I. rendü tüzálló agyag	3.000	fekete 4.400	—	1.000
3.	Caolin föld sovány	5.000	—	—	—
4.	kővér	3.000	—	—	—
5.	Nyers magnesit kő	2.000	—	—	—
	I. rendü kovakő	8.000	—	—	—
7.	chamotte (darabos)	2.500	—	—	—
8.	Teljesen kiégetett magnesit	14.200	8.000	—	—
9.	Magnesit téglá	—	3.600	—	—
10.	liszt	—	200	—	—
11.	Vörös csőtégla (öntéshez)	—	8.000	—	—
12.	Dynastégla normális	—	4.500	400	—
13.	ék alaku	—	300	50	—
14.	Sajtolt I ^a chamotte regeneratortégla	—	—	—	—
	320×160×80, 100×100×320 ^m / _m méretü	—	3.000	—	—

Az anyagok a szállítónak legalább 4 héttel a szállítási határidő előtt megküldött megrendelési levelekben meghatározott mennyiségben az előirt szállítási határidők és módzatok pontos betartása mellett szállítandók.

A megrendelési levelekben előirt szállítási határidő be nem tartása esetén minden heti késedelemért a be nem szállított mennyiség értékének 0.5%-a (egy fél százalék) a vonatkozó számla-összegeből bírságképen levonatik. Négy heti késedelem esetén ezen felül a megrendelő gyárnak jogában áll, az esedékes mennyiséget, a szállító terhére bárhol és bármily áron beszerezni.

Az anyagok szállítására nézve a fennálló általános szállítási feltételek határozmányai — melyek a pályázó cégnek díjtalanul átengedtetnek — a minőségre nézve pedig a következők köttetnek ki

1. A közönséges tüzálló anyagnak lehetőleg nagy kötőképeséggel kell birnia, minden más idegen anyagtól mentnek s lehetőleg száraznak kell lennie. Ezenkívül a 26. sz. Seger-féle kupnak, a megfelelő hőmérséknél égetve, az olvadásnak nyomát sem szabad mutatnia.

Ha ezen anyag nem szállítható oly szárazon, hogy azt azonnal őrlni lehessen, akkor kitüntendő a maximális víztartalom, mellyel a tüzálló anyag szállítható.

2. Az I. rendű tüzálló anyag teljesen száraz s őrlésre alkalmas állapotban szállítandó. Kötőképessége nagy és timföld ($A^{1/2} \%$) tartalma legalább 38% legyen, továbbá a 33. sz. Seger-féle kupnak, a megfelelő hőmérsékelnél égetve, az olvadásnak nyomát sem szabad mutatnia.

3. A caolin földnek lehetőleg száraznak és idegen testektől mentnek kell lennie. Ha nem szállítható teljesen száraz állapotban, akkor a víztartalom közlendő.

4. A nyers magnesitkő legalább tojás nagyságu és ennél nagyobb darabokban s minden idegen testtől menten szállítandó. Vasoxidul tartalma (FeO) 3–5%, szénsavas magnezia ($MgCO_3$) tartalma pedig legalább 90% legyen.

5. A teljesen kiégetett manezit legfeljebb 3% SiO_2 , 8% ($Fe_2O_3 + Al_2O_3$), 2% CaO és legalább 86% MgO -t tartalmazzon.

6. A kovakő legalább tojásnagyságu és ennél nagyobb darabokban s földrészekről, valamint olvadást előidézhető csillám és vasrészekről menten szállítandó. Kovasav (SiO_2) tartalma legalább 99.5% legyen.

Fenti anyagok — a kovakő kivételével — fedett kocsikban szállítandók. Minőségileg meg nem felelő anyagok az átvételből kizáratnak s a vett értesítéstől számított 14 napon belül kifogástalan anyagokkal pótlandók.

A minőség megállapításánál kizárólag a diósgyőri m. kir. vas- és acélgyár vegyelemzése mérvadó.

A fizetés a havonként beszállított mennyiségek után kiállított s közvetlen a megrendelő gyárhoz beküldendő szabályszerűen bélyegzett számlák s nyugták alapján, mindenkor a szállítást követő hó folyamán központi pénztárunknál (Kőbányai-út 21.) — kivételes esetekben a megrendelő gyár pénztáránál — készpénzben történik, mely alkalommal a számlaérték 2%-a pénztári engedmény címén, 1%, vagyis minden 1000 (ezer) korona után 1 (egy) korona pedig a gyárak külön segélyalapja javára le fog vonatni.

A fentiek figyelembe vételével szerkesztendő s ivenként 1 K okmánybélyeggel ellátandó ajánlat, lepecsételt s „Ajánlat tüzálló anyagok szállítására 25338 számhoz“ külcimmal ellátott borítékban bérmentve legkésőbb f. é. augusztus hó 28-án déli 12 óráig alulírott központi igazgatóságához (Kőbányai-út 21.) benyújtandó, ahol az ajánlatok aznap déli 12 órakor nyilvánosan fognak felbontatni.

Az ajánlott anyagmerekből 5–5 kg. mintaképen, bérmentve legkésőbb folyó évi augusztus hó 28-ig beküldendő és pedig az 1–8 tétel alatti anyagok mintái közvetlenül a diósgyőri gyárba, a többi anyagok pedig közvetlenül a zólyombrézói gyárba. Minden egyes mintadarabon feltüntetendő az ajánlattevő cég neve és az anyag megnevezése. Később érkező, vagy cég és megnevezés nélküli mintákat nem veszünk figyelembe.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5 (öt) százaléka, készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az állami vasgyárak központi pénztáránál (Kőbányai-út 21.) legkésőbb f. é. augusztus 27-ig a hivatalos pénztári órák alatt (d. e. 9–11-ig) leteendő, mely bánatpénz a szállítás elnyerése esetén, az erre vonatkozó értesítés vétele után legkésőbbben 8 nap alatt, 10%-os biztosítékra lesz kiegészítendő.

Az egységárak a vörös csőtéglákra 1000 drbként, a többire pedig 100 kgrmként helyt feladó állomás és ezenkívül az anyagnak bérmentve a diósgyőr-vasgyári, zólyombrézói, vajdahunyadi, illetve kudzsiri vasuti állomásra való szállítása mellett adandók meg.

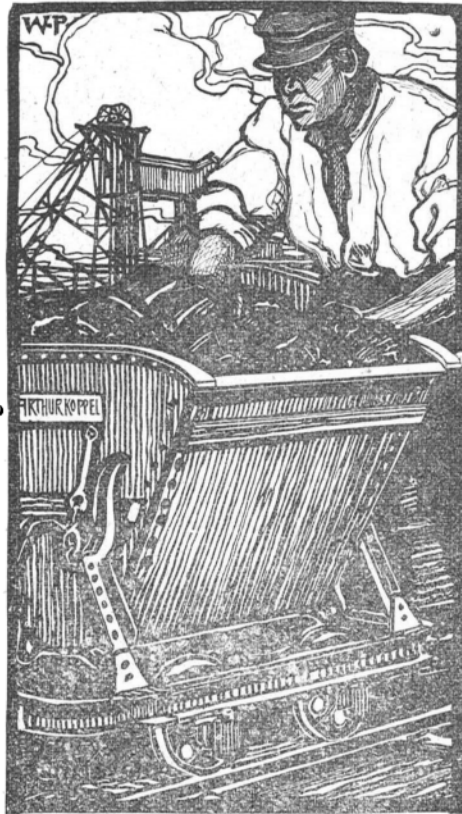
Az ajánlattevő ajánlatával annak elintézéséig kötelezettségben marad s a részére kiutalt megrendeléseket az ajánlott árak mellett köteles elfogadni.

Ezen feltételektől eltérő, a fent kitűzött határidőre be nem érkezett, táviratilag tett, továbbá oly ajánlatok, melyeknél lényeges részükben vakarások vagy javítások észlelhetők s végül, melyekre nézve a bánatpénz az előirt határidőre le nem tétetett, vagy a minta idejére be nem érkezett, figyelembe nem vétetnek.

Alulírott központi igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a benyújtott ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlattevőt tetszés szerinti részmenyiség szállításával is megbizhassa, melynek szállítását az ajánlattevő cég az ajánlott árak és feltételek mellett elfogadni köteles, ha csak ajánlatában ennek ellenkezőjét világosan ki nem kötötte s végül, hogy a cél elérésére belátása és tetszése szerint bármely más intézkedéseket is tehessen.

Budapesten, 1909 július hó 30-án.

M. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága.

:: Katalógusok,
költségtetések ingyen.

**Keskenyvágányu szállítóberendezések
bányák számára.**

Vágányok, fordítókorongok, kerekek.

Bányacsillék minden kivitelben.

**Szabadalmazott görgős-csapágyak és
kenőhüvelyes, görccsapágyas kerékpárok.**

Roessemann és Kühnemann

Koppel Artur-féle vasutak

Budapest VI., Váci-ut 113-115

Egy mangántelep eladó.

Elköltözés végett olcsón kapható, bő-
vebb felvilágosítás a Bánya szerkesz-
tőségénél.

(B. 139-35)

Vizmentes olajköpenyek

övel és lovagló sliccel.
A legjobb védekezés szél
és vihar ellen.

III. minőségű, kámzsával
9 márka

II. minőségű, kámzsával
11 márka.

I. minőségű, kámzsával
15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

Az 5 évvel ezelőtt
szállított 600 kör-
gallér és köpönyeg
minden tekintetben
megelégedésemre
szolgált, mert
vizhatlanságukat
és tartósságukat tö-
kéletesen megtar-
tották.

Berlin-Moabit,
május havában
C. BOLLE.

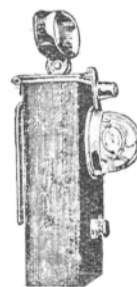
Hibernia kohó köpenye-
gek kitűnően beváltak.

Férfi ruhák.			Köcsi- és lótakarók.			Auto-ruhák.		
Csatornajáró gummi csizmák			Körgallérok					
80	90	100 cm. hosszú	75	80	90	100	110	120
párja 30	34	37 márka	márka 6.50,	6.75,	7.50,	8.50	9.75,	11.50

(B. 15/52)

FERD. JAKOB Köln H.

Akkumulátorok gyára
Langstein és Klein, Aussig
Csehország.

„MONTANA“

villamos bánya biztonsági lámpa
bányákba és tűzveszélyes helyek
részére alumíniumból.

Üzembiztonság! Sulya 1 1/2 kg.
Égési időtartam 12 óra!

Felcsatolható tartály bányák részére. Akkumulátorok minden célra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 42/31)

Leggyorsabb aknamélyítést

vizdus hegyirétegeken át, mindenféle
mértékben végzek jótállás mellett. Sa-
ját kiviteli módszer. Költség megtakarítás.

Képviselő kerestetik.

Carl Etzrodt

Sangerhausen, Thüringia.

(B. 77/22)

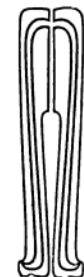
Rendeléseknél

sziveskedjék

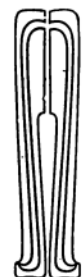
„A Bánya“

hirdetésére hivatkozni.

DIGESTOL

(B. 97/50)

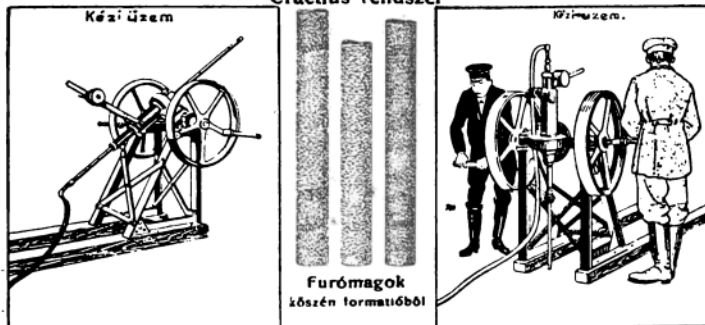
□ Kitünő hatású emésztő por □
gyomor- és bélbajoknál.

Az emésztést elősegíti, a székletétet szabályozza. Orvosi kitünőségek által kipróbálva és ajánlva. Ára egy doboznak **2 korona.**

Készíti: **GLÜCK REZSŐ** gyógy-szerész
gyógyszertár a „Fehér galambhoz”
BUDAPEST, VI., Hungária-körút 93. sz.
Kapható minden gyógyszerárban.

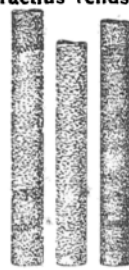
Kombinált közeffurógép kézi és gépüzemre

„Craelius rendszer”

Kézi üzem

Gépüzem.

Furómagok
kőszén formatióból

Nélkülözhetetlen

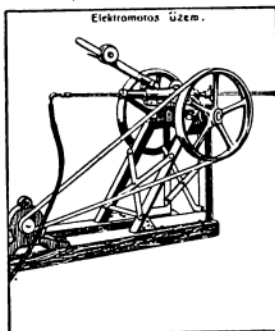
bányáknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknél, mindenféle egyéb furásoknál. Minden irányban fur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurt réteg hű képét nyerjük.

Igen nagy teljesítmény Egyszerű és szilárd Nem igényel javítást.

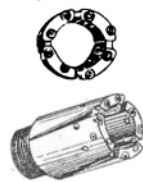
Legkisebb erőfogyasztás
(10 m³ ánkent)

Térfogata kicsi
(2 x 2 x 2 m)

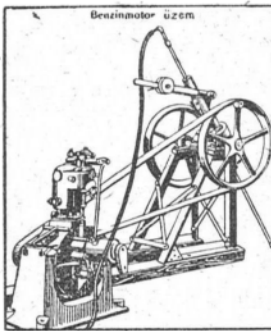

Elektromotoros üzem.

Saját rendszerű
gyémánt foglalat, ki-
serelhető ércfészkekkel,
igen kis gyémánt
elhasználás.

Gyémánt furókorona

Benzinmotoros üzem.

LANGE, LORCKE & Co.

Távbeszélő 34.

gyémánt szerszám gyár
Brieg, 13 Bez. Breslau.

Sürgönyeim.
Lange Lorké, Brieg, Bez. Breslau.

(B.69/36)

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulátorokkal
ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29. (B. 69/36)

„Standard“

műszaki kereskedelmi
részv.-társ.

ezelőtt

**Pick és Winterstein
Kuschnitzky és
Grünhut**

cs. és kir. udvari szállítók.

**BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 21.**

**FIUME,
Palazzo Adria.**

Szállít:

olajokat,

szerszámokat,

csigasorokat,

emelőgépeket

és az összes műszaki cikkekét.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

B. 40/16)

FERD. WICKE,
BARMEN

gyújtóeszközök gyára.

Sürgönczim: Amorces. Telefonszám 391.

Mindenféle gyújtószinorok
bányabiztonsági lámpák részére,

ugyszintén
zsebgyújtó-
szerszámok
részére stb.

(B. 126/31)

AMORCES
SCHUTZMARKE
MADE IN GERMANY

Amorces és
Amorces-szalagok
gyermek-
pisztolyok részére.

Megkezdett óriási kiterjedésű
lignitbánya
feltárására társat keresünk (a bánya
esetleg szabad kézből eladó.) Továbbá ki-
tűnő minőségű
fényes szén
feltárási munkálataira is társulnánk. Fel-
világosítás kapható „A Bánya” kiadó-
hivatalában.
(B. 143/38.)

Okleveles bányamérnök

nőtlen, gazdag nyelvismerettel, öt évi gyakorlattal, úgy a szén, mint a kő, furó és réselőüzemben tapasztalt, járatos mindenféle bányászati gépek szerelésében és üzemeltetésében gőz és villamoserővel, aki gazdag tapasztalattal bir robbantó-eljárásokban, kisebb és hatalmas szénbányák építésében, általában minden bányászati, műszaki és adminisztratív munkában, kitűnő bizonyítványokkal,
állást keres.

Referenciák kívánságra rendelkezésre állanak. Ajánlatok „A. Z. 30.” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek.
(B. 140/36.)

Keresünk egy ügyes bányászt,
ki kisebb fölméréseket ön-
állóan végez, szépen rajzol
és rondul ír. Bányaiskolai vég-
zettség nem okvetlenül ki-
vántatik. Fizetés megegye-
zés szerint. Czim a kiadó-
hivatalban.
(B. 150/35.)

Telefon Dux 44. szám.

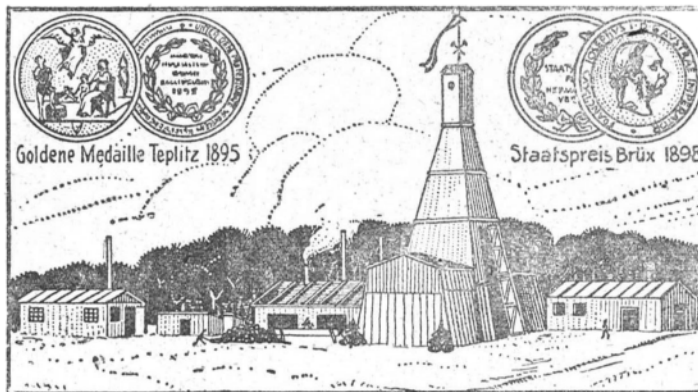
ALAPITTATOTT 1872.

Távíratok:
Thiele Dux Telefon.

JULIUS THIELE, OSSEGG (Csehország)

Furó-, kut- és aknamunkák vállalata.
Saját gépgyára furóeszközök gyártására.Elvállal furásokat és
mélyítéseket minden
mélységre akkordban
és rezsiben.Tökéletes furó- és
mélyítőberendezések
kölcsönzése.

Kitűnő referenciák.

Sok évi tapasztalattal
bíró szakképzett sze-
mélyzet.Kutak ipari czélokra,
percenként 10,000 literig
terjedő vizszolgáltatá-
ssal, évek óta ki-
próbált készülékekkel.A cég eddig több mint
1000 artézi kutat létesített.„Brosura” cz. művet
(7. kiadás.) „Erläute-
rung über Bohrungen
auf artesische Brunnen”
ingyen és bérmentve
küldi.

Mély- és csapozófurás. — Csapozó- és mélyfurás.

Kombinált furás véső és gyémántkoronával, 1500 m. mélységig.